

ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Намаляването на потреблението и загубите на енергия имат все по-голямо значение за ЕС. През 2007 г. лидерите на ЕС си поставиха за цел да намалят годишното потребление на енергия в рамките на ЕС с 20 % до 2020 г. Мерките за повишаване на енергийната ефективност все по-често се разглеждат като средство не само за постигане на устойчиви енергийни доставки, намаляване на емисиите на парникови газове, повишаване на сигурността на доставките и намаляване на разходите за внос, но и за увеличаване на конкурентоспособността на ЕС. По тази причина енергийната ефективност е стратегически приоритет за енергийния съюз и ЕС поддържа принципа „енергийната ефективност на първо място“. Понастоящем се обсъжда бъдещата политическа рамка за периода след 2030 г.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Член 194 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

ПОСТИЖЕНИЯ

А. Обща рамка

Комисията стартира първия си „План за действие за енергийна ефективност: Реализиране на потенциала“ ([COM \(2006\)0545](#)) през 2006 г. Неговата цел беше да мобилизира широката общественост, политиците и участниците на пазара, както и да трансформира вътрешния енергиен пазар по начин, който да осигури на гражданите на ЕС най-ефективните в, енергийно отношение инфраструктура (включително сгради), продукти (включително уреди и автомобили) и енергийни системи в света. Целта на плана за действие беше да се контролира и намалява търсенето на енергия и да се предприемат целенасочени действия по отношение на потреблението и доставките, за да се намали годишното потребление на първична енергия с 20 % до 2020 г. (в сравнение с прогнозите за потреблението на енергия за 2020 г.). Въпреки това, когато оценките показаха, че ЕС е на път да постигне само половината от поставената цел от 20 %, Комисията отговори, като постави въпроси във връзка с енергийната ефективност като водещи цели на стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, както и като разработи нов и всеобхватен План за енергийна ефективност (ПЕЕ) през 2011 г. ([COM\(2011\)0109](#)).

Настоящата нормативна рамка в областта на енергийната ефективност се състои от множество директиви, преразглеждането на които или се провежда

понастоящем, или е планирано. Директивата за енергийна ефективност ([2012/27/ЕС](#)), която влезе в сила през декември 2012 г., изисква от държавите членки да поставят индикативни национални цели за енергийна ефективност, като по този начин гарантират осъществяването на водещата цел на ЕС — редуциране на енергийното потребление с 20 % до 2020 г. Държавите членки могат да направят тези минимални изисквания по-строги с цел да реализират икономии на енергия. Също така директивата въвежда обвързващ набор от мерки, които да подпомогнат държавите членки в постигането на тази цел и определя правно обвързващи правила за крайните потребители и доставчиците на енергия. Допълнителни стандарти за енергийна ефективност на продукти и сгради са установени от Директивата за екопроектиране ([2009/125/ЕО](#)), Директивата за етикетиране на енергийна ефективност ([2010/30/ЕС](#)) и Директивата относно енергийните характеристики на сградите. ([2010/31/ЕС](#)).

През 2014 г. Комисията публикува съобщение ([COM\(2014\)0520](#)) относно енергийната ефективност, в което заключи, че от страна на държавите членки ще бъдат необходими допълнителни усилия, след като нейният анализ показва, че ЕС ще бъде в състояние да постигне едва около 18—19 % икономии на енергия до 2020 г. Според „Доклада за напредъка относно изпълнението на Директивата за енергийната ефективност“ ([COM\(2015\)0574](#)), публикуван на 18 ноември 2015 г., държавите членки са на път да постигнат едва 17,6 % икономии на първична енергия до 2020 г. В резултат на това пътната карта за Енергийния съюз за 2015 г. ([COM\(2015\)0572](#)) обяви преглед на директивите за енергийна ефективност.

На 30 ноември 2016 г. Комисията представи пакета от предложения „Чиста енергия за всички европейци“ ([COM\(2016\)0860](#)) с цел привеждане на законодателството на ЕС в областта на енергетиката в съответствие с новите цели за 2030 г. в областта на климата и енергетиката и допринасяне за целите на енергийния съюз за 2015 г. ([COM\(2015\)0080](#)). „Енергийната ефективност на първо място“ е един от ключовите принципи на енергийния съюз, насочен към гарантирането на сигурно, устойчиво, конкурентоспособно и достъпно енергоснабдяване в ЕС. В преработената директива Комисията предложи амбициозна цел за 30 % енергийна ефективност до 2030 г. През януари 2018 г. Парламентът измени предложението на Комисията за преразгледаната Директива относно енергийната ефективност, за да направи предложението по-амбициозно като цяло. След преговори със Съвета през ноември 2018 г. беше постигнато споразумение, в което се поставя цел за намаляване на потреблението на енергия с 32,5 % до 2030 г. на равнището на ЕС.

Б. Комбинирано производство на енергия

Директивата (2004/8/ЕО) относно комбинираното производство на енергия беше отменена с влизането в сила на Директивата относно енергийната ефективност през декември 2012 г. Директивата относно енергийната ефективност изисква от държавите членки да направят оценка и да информират Комисията относно потенциала за високоефективно комбинирано производство на енергия и ефективни районни отоплителни и охладителни системи на тяхна територия и да осъществят анализ на разходите и ползите въз основа на климатичните условия, икономическата осъществимост и техническата устойчивост (с някои

изключения). В рамките на пакета за енергийния съюз Комисията постави началото на стратегия на ЕС в сферата на отоплението и охлаждането ([COM\(2016\) 0051](#)) на 16 февруари 2016 г. Стратегията включва планове за увеличаване на енергийната ефективност на сградите, подобряване на връзките между електроенергийните системи и системите за централно отопление, които значително ще увеличат използването на възобновяема енергия, и насърчава повторното използване на отпадна охладителна или отоплителна енергия, генерирани от промишлеността. В пакета „Чиста енергия за всички европейци“ са включени законодателни разпоредби за настоящата стратегия.

В. Енергийни характеристики на сградите

[Директива 2010/31/ЕС](#) относно енергийните характеристики на сградите съдържа няколко разпоредби за подобряване на енергийната ефективност на новите и на съществуващите сгради. Основните разпоредби на директивата включват изисквания по отношение на:

- общата методологична рамка за изчисляване на цялостните енергийни характеристики на сгради и обособени части от сгради;
- прилагането на минимални изисквания по отношение на енергийните характеристики на нови сгради и нови обособени части от сгради чрез въвеждане, например, на правилото, че от 31 декември 2020 г. всички нови сгради трябва да са с почти нулево потребление на енергия;
- прилагането на минимални изисквания за енергийните характеристики, по-специално за: съществуващи сгради, сградни компоненти, които подлежат на основен ремонт и технически сградни системи, независимо кога са монтирани, подменени или модернизирани;
- енергийно сертифициране на сгради или обособени части от сгради, редовна инспекция на отоплителните и климатичните инсталации в сградите и системи за независим контрол на сертификатите за енергийни характеристики и докладите от инспекциите.

На 30 ноември 2016 г. Комисията представи предложение за преразглеждане на Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите като част от по-широк пакет „Чиста енергия за всички европейци“ ([COM\(2016\)0860](#)), който следва да спомогне за осъществяването на целите на ЕС за 2030 г. в областта на енергетиката и климата. Съгласно данните, предоставени от Комисията, на сградния фонд се дължат 40 % от потреблението на енергия и 36 % от емисиите на CO₂ в ЕС. Понастоящем около 35 % от сградите в ЕС са на възраст над 50 години. Чрез подобряване на енергийната ефективност на сградите общото потребление на енергия в ЕС би могло да бъде намалено с 5—6 %, а емисиите на CO₂ — с около 5 %.

Директивата изисква от държавите членки да създадат дългосрочни национални стратегии за подпомагане на санирането на техните национални сгради. Директивата има за цел да гарантира високо енергийно ефективен и декарбонизиран сграден фонд във всяка държава членка като икономически

ефективен принос за постигането на целите за енергийна ефективност за Европа, например намаляване на емисиите на CO₂ в ЕС с 80—95 % в сравнение с 1990 г.

В допълнение към това, инициативата „Интелигентно финансиране за интелигентни сгради“ ([COM\(2016\)0860 — Приложение I](#)) беше представена едновременно. Тя анализира начините за стимулиране на публичните и частните инвестиции във връзка с енергийната ефективност на сградите и има за цел да изпрати послание на доверие към пазара и да насърчи инвеститорите да се ангажират с енергийната ефективност.

Г. Енергийна ефективност на продуктите

По отношение на енергийната ефективност на продуктите са въведени няколко мерки на равнището на ЕС, включително, наред с другото, мерки за:

- посочване на консумацията на енергия и на други ресурси от продукти, свързани с енергопотреблението, върху етикети и в стандартна информация за продуктите, които имат значително пряко или косвено влияние върху консумацията на енергия, регулирана от [Рамкова директива 2010/30/ЕС](#). Специфични директиви и регламенти определят изискванията за различните домакински уреди. Етикетирането на офис оборудване и етикетирането на гуми са обхванати от отделни регламенти;
- изисквания за екопроектиране за свързаните с енергопотреблението продукти, регулирани от [Рамкова директива 2009/125/ЕО](#), за преработване на Директива 2005/32/ЕО, изменена с Директива 2008/28/ЕО; Регламентите за изпълнение покриват широка гама продукти, в т.ч. нагреватели, прахосмукачки, компютри, климатици, миялни машини, осветителни тела, хладилници и фризери, телевизори и електрически двигатели.

Като част от стратегията за енергиен съюз ([COM\(2015\)0080](#)), обявена през февруари 2015 г., Комисията предложи да се направи преглед на горепосочените директиви за енергийна ефективност на продуктите. [Регламент № 2017/1369](#), публикуван през юли 2017 г., определя нова рамка за етикетиране на енергийната ефективност с цел въвеждане на срокове за замяна на съществуващите понастоящем класове А+, А++ и А+++ със скала от А до G.

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Парламентът нееднократно е призовавал за по-амбициозни цели за енергийна ефективност и за по-строги разпоредби. В своята резолюция от 15 декември 2010 г. относно преразглеждането на плана за действие относно енергийната ефективност ([P7_TA\(2010\)0485](#)), Парламентът ясно подчерта, че следва да бъде приета обвързваща цел за енергийна ефективност от поне 20 % до 2020 г.

През 2012 г. Парламентът изигра основна роля в преговорите за Директивата относно енергийната ефективност ([COD/2011/0172](#)) и гарантира, че изискването за национални стратегии за саниране на сградите и задължителни енергийни одити за големите предприятия бяха запазени в окончателния компромисен текст, договорен със Съвета. Той успя също така да запази изменение, призоваващо за въвеждането на правила относно механизмите за реагиране в зависимост

от потреблението, които дават възможност на потребителите да приспособят енергопотреблението си към условията на доставка и по този начин да намалят разходите си за енергия.

През 2013 г. Парламентът прие резолюция относно прилагането и въздействието на мерките за енергийна ефективност в рамките на политиката на сближаване ([P7_TA\(2013\)0345](#)), в която приветства новите възможности, които предлагат европейските структурни и инвестиционни фондове, особено в строителния сектор. Парламентът призова за мерки за повишаване на осведомеността и разпространение на информация и подчерта необходимостта от изграждане на капацитет и техническа помощ в тази област.

Неотдавна Парламентът многократно призова Комисията и държавите членки, в своята резолюция относно „Рамка за политиките в областта на климата и енергетиката за периода до 2030 г.“ ([P7_TA\(2014\)0094](#)), „Конференцията на ООН по изменението на климата за 2014 г. — 20-та конференция на страните (COP 20)^[1] в Лима, Перу“ ([P8_TA\(2014\)0063](#)) и „Към постигане в Париж на ново международно споразумение в областта на климата“ ([P8_TA\(2015\)0359](#)), да определят обвързваща цел за намаляване с 40 % на потреблението на енергия и на емисиите на парникови газове, заедно с придружаващите я индивидуални национални цели. От трите резолюции става ясно, че една амбициозна цел за енергийна ефективност би довела до създаване на работни места, икономии, увеличаване на икономическата конкурентоспособност, стимулиране на иновациите, намаляване на зависимостта от вноса на енергия и повишаване на енергийната сигурност. След като Европейският съвет прие цел от 27 % на 23 октомври 2014 г., Парламентът се стреми към определянето на амбициозна цел за енергийна ефективност. На 17 януари 2018 г. ЕП подкрепи намаляването с 40 % на потреблението на енергия в ЕС до 2030 г.^[2] На 23 юни 2016 г. Европейският парламент прие резолюция относно доклада за изпълнението на Директивата относно енергийната ефективност ([P8_TA\(2016\)0293](#)) и заключи, че, въпреки че предлага рамка за намаляване на търсенето на енергия, съществуващата директива не е приложена изцяло. Той призова държавите членки към бързо и цялостно прилагане на директивата. Освен това той посочи, че сериозна политика в областта на енергийната ефективност може да даде възможност на ЕС да постигне своите цели в областта на енергетиката и климата в съответствие с Парижкото споразумение от 2016 г. на 21-вата конференция на страните, и да спомогне за подобряване на енергийната му сигурност чрез намаляване на зависимостта от външни енергийни източници.

През ноември 2016 г. Комисията представи предложение за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност. След това през декември 2018 г. Парламентът и Съветът приеха изменената Директива относно енергийната ефективност.

---

[1]COP 20 се позовава на 20-ата Всеобща конференция на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК) за борба с изменението на климата ([2.5.2](#) — Изменение на климата и околна среда)

[2]<http://www.europarl.europa.eu/news/bg/press-room/20180112IPR91629/ievrodieputatiite-tsieliat-pochisto-i-iefektivno-izpolzvanie-na-ienierghiiata>

На 13 септември 2016 г. Парламентът прие резолюция относно стратегията на ЕС в сферата на отоплението и охлаждането ([P8_TA\(2016\)0334](#)), в която призовава Комисията да съсредоточи действията върху мерки за енергийна ефективност на сградите, особено в енергийно бедни домакинства.

На 6 февруари 2018 г., Европейският парламент прие редица незаконодателни препоръки, изготвени от комисията по промишленост, изследвания и енергетика (ITRE). Парламентът подкрепя образователни схеми, които помагат на европейските граждани да разбират как могат да пестят повече енергия. Освен това, ЕП подкрепя увеличаването най-малко с 50 % на финансирането за нискоемисионни енергийни проекти^[3].

[Frédéric Gouardères / Francesca Beltrame](#)
04/2019

---

[3]<http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20180202IPR97028/clean-energy-innovation-needs-a-change-of-mind-set>

